

MINISTERSTVO FINANCÍ

Č. j.: MF- 8447/2016/3602-2

ZPRÁVA

**o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitel
a penzijních společností v roce 2015**

B ř e z e n 2016

Obsah

1	Úvod.....	3
1.1	Kontrola a dozor na finančním trhu	3
1.2	Informační systémy	4
2	Kontroly u stavebních spořitelen	5
2.1	Subjekty kontrol.....	5
2.2	Výsledky kontrol.....	5
2.2.1	Poskytování státní podpory v případech smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy	6
2.2.2	Poskytování státní podpory účastníkům, kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření	7
2.2.3	Poskytování státní podpory v případě účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření.....	8
2.2.4	Poskytování státní podpory účastníkům, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu.....	9
2.2.5	Poskytování státní podpory v případech smluv o úvěru ze stavebního spoření, jimž předcházelo poskytnutí překlenovacího úvěru.....	10
2.2.6	Shrnutí.....	11
3	Kontroly u penzijních společností.....	13
3.1	Subjekty kontrol	13
3.2	Výsledky kontrol.....	13
3.2.1	Plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku.....	14
3.2.2	Dodržování zákonných lhůt pro vracení státního příspěvku.....	15
3.2.3	Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek	17
3.2.4	Shrnutí.....	18
4	Správní řízení	20
4.1	Správní řízení se stavebními spořitelny	20
4.2	Správní řízení s penzijními společnostmi	21
5	Závěr	22

1 Úvod

Zpráva o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitelen a penzijních společností v roce 2015 (dále jen „zpráva“) je předkládána ke zveřejnění podle ustanovení § 26 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o kontrole“). Zpráva obsahuje pouze zobecněné a anonymizované informace s uvedením konkrétní oblasti kontrol a jejich výsledků.

Hodnocení výsledků kontrol uvedené ve zprávě vychází ze skutečností a poznatků z kontrol provedených v roce 2015 u stavebních spořitelen a penzijních společností, přičemž zahrnuje také kontroly zahájené v roce 2014, které byly ukončeny v roce 2015.

1.1 Kontrola a dozor na finančním trhu

V rámci působnosti Ministerstva financí (dále jen „ministerstvo“) stanovené zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vykonává ministerstvo, konkrétně Odbor 36 – Státní kontrola a dozor na finančním trhu, podle § 15 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o stavebním spoření“), kontrolu dodržování podmínek pro poskytování a vrácení státní podpory stavebního spoření stanovených tímto zákonem a podle § 156 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o doplňkovém penzijním spoření“), státní dozor nad dodržováním povinností penzijních společností v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku.

Provozovateli stavebního spoření jsou podle zákona o stavebním spoření stavební spořitelny. Stavební spořitelna je banka, která může vykonávat pouze činnosti, povolené v jí Českou národní bankou udělené bankovní licenci, kterými jsou stavební spoření, což je účelové spoření spočívající v přijímání vkladů od účastníků stavebního spoření, poskytování úvěrů účastníkům stavebního spoření a poskytování státní podpory těmto účastníkům, a další činnosti podle § 9 zákona o stavebním spoření.

Penzijní připojištění vykonávaly do 31.12.2012 podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o penzijním připojištění“), penzijní fondy. S účinností od 01.01.2013 vykonávají penzijní připojištění pomocí majetku v transformovaném fondu a doplňkové penzijní spoření prostřednictvím účastnických fondů penzijní společnosti, kterým bylo Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti penzijní společnosti podle zákona o doplňkovém penzijním spoření. Penzijní společnosti shromažďují a umísťují příspěvky účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, příspěvky placené za účastníka jeho zaměstnavatelem a státní příspěvky a vyplácejí dávky z penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření.

Kontroly byly vykonány podle příslušných ustanovení zákona o kontrole. Kontrolou podle zákona o kontrole se rozumí formalizovaný proces zjišťování kontrolního orgánu, resp. kontrolujících, zda kontrolovaná osoba dodržuje právní povinnosti, které přísluší kontrolnímu orgánu kontrolovat. Kontrolovanou osobou se v tomto případě rozumí stavební spořitelna

nebo penzijní společnost, kontrolním orgánem se rozumí ministerstvo a kontrolujícími pracovníci příslušného odboru ministerstva.

Kontroly jsou prováděny převážně z vlastního podnětu kontrolního orgánu, tj. ministerstva, v návaznosti na plán kontrol. Plán kontrol, včetně jejich zaměření, sestavuje ministerstvo na základě vyhodnocení kontrol provedených v předchozím období, případně na základě vnějších podnětů (např. od jiného organizačního útvaru ministerstva, účastníků stavebního spoření, penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, nebo České národní banky jako orgánu dohledu). Do plánu kontrol jsou zahrnuty všechny stavební spořitelny a penzijní společnosti. Plán se sestavuje na období jednoho kalendářního roku.

V případě potřeby je možné provést kontrolu mimo plán kontrol, zejména na základě zjištění zásadních informací z další činnosti odboru nebo zásadního vnějšího podnětu.

Zákon o doplňkovém penzijním spoření rovněž připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole, tedy vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu. Zpráva, z důvodu její ucelenosti, obsahuje také závěry z takto vykonaného státního dozoru.

1.2 Informační systémy

Pro účely kontroly dodržování podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření a pro zpracování žádostí o poskytnutí státní podpory a jejího vracení ministerstvo provozuje a spravuje informační systém stavebního spoření. Informační systém doplňkového penzijního spoření ministerstvo spravuje a provozuje pro účely výkonu státního dozoru v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku doplňkového penzijního spoření, resp. penzijního připojištění, a pro zpracování žádosti o poskytnutí státního příspěvku a zprávy o jeho vracení.

V informačním systému stavebního spoření se evidují zejména základní identifikační údaje o účastnících stavebního spoření, údaje o uzavřených smlouvách o stavebním spoření, délce trvání doby spoření, o nárocích na státní podporu ve vztahu k právním předpisům platným v době uzavření smlouvy a výši přiznané státní podpory. Obdobně se v informačním systému doplňkového penzijního spoření evidují zejména základní identifikační údaje o účastnících penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, údaje o uzavřených smlouvách o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, délce pojištění, resp. spořicí doby, o nárocích na dávky, výši příspěvku účastníka a přiznaného státního příspěvku.

Ministerstvo je ze zákona oprávněno provádět kontrolu shody údajů vedených v obou informačních systémech s údaji evidovanými v základním registru obyvatel, v informačním systému evidence obyvatel a v informačním systému cizinců; u penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření navíc v registru pojištěnců vedeném Ústředím Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR a v evidenci České správy sociálního zabezpečení.

2 Kontroly u stavebních spořitelén

2.1 Subjekty kontrol

V roce 2015 působilo na finančním trhu v České republice celkem 5 stavebních spořitelén oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti stavebního spoření, které podléhají kontrole dodržování podmínek pro poskytování státní podpory podle § 15 zákona o stavebním spoření:

Českomoravská stavební spořitelna, a. s., IČ 49241397,
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., IČ 60192852,
Raiffeisen stavební spořitelna a. s., IČ 49241257,
Stavební spořitelna České spořitelny, a. s., IČ 60197609,
Wüstenrot - stavební spořitelna a. s., IČ 47115289.

Ministerstvo v roce 2015 stavebním spořitelnám poukázalo ze státního rozpočtu zálohy státní podpory v celkové výši 4,562 mld. Kč.

2.2 Výsledky kontrol

Provedené kontroly byly zaměřeny na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory stanovených zákonem o stavebním spoření, a to v případech

- smluv o stavebním spoření (dále v textu této části zprávy jen „smlouva“) uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy;
- účastníků stavebního spoření (dále v textu této části zprávy jen „účastník“), kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření;
- účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v případě jejich úmrtí;
- účastníků, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu;
- smluv o úvěru ze stavebního spoření, jimž předcházelo poskytnutí úvěru podle § 5 odst. 5 zákona o stavebním spoření (dále jen „překlenovací úvěr“).

Výběr a počet konkrétních smluv určených ke kontrole podle shora uvedeného zaměření byl proveden na základě předem stanovených kritérií podle příslušného tématu zaměření kontroly, resp. na základě vnějšího podnětu.

Při výkonu kontroly ministerstvo také prověřovalo, jestli stavební spořitelny plní své povinnosti, které jim ukládá § 13 zákona o stavebním spoření, tj. zda kontrolují, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.1 Poskytování státní podpory v případech smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Tento postup významně zefektivňuje kontrolní proces a snižuje zátěž kontrolovaných osob.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům stanovených v § 10 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti se smlouvami uzavřenými a evidovanými na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy.

V souladu s § 11 odst. 2 zákona o stavebním spoření nárok na vyplacení zálohy státní podpory uplatňuje souhrnně za všechny účastníky stavební spořitelna písemnou žádostí u ministerstva, a to vždy po uplynutí kalendářního roku. Podle § 10 zákona o stavebním spoření státem poskytovaná záloha státní podpory činí 10 % z uspořené částky v příslušném kalendářním roce, nejvíce však 2.000 Kč. Účastníkovi, který má uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, přísluší státní podpora na ty smlouvy, u kterých o její přiznání požádal. Přitom se postupně poukazují zálohy státní podpory přednostně z uspořených částek u dříve uzavřených smluv, přičemž celkový součet záloh státní podpory ke všem smlouvám účastníka v příslušném kalendářním roce nesmí přesáhnout výše uvedený limit 2.000 Kč.

V případech, kdy je státní podpora vyplacena na dvě nebo více smluv s totožným rodným číslem za příslušný rok, je na místě při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala při vyplacení, resp. vrácení státní podpory, v souladu s pravidly pro přiznání státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření a s doloženými dokumenty. V případě, že stavební spořitelna nemohla sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 226 duplicitních smluv, tj. veškeré smlouvy, u nichž byla duplicita zjištěna po zpracování žádostí stavebních spořitelen o státní podporu za rok 2013, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 964 tis. Kč.

Při kontrole bylo na základě ověření identifikačních údajů účastníků, které byly doloženy příslušnými doklady, u každé smlouvy vyhodnoceno vyplacení, resp. vrácení státní podpory. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla vyplacena totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelen a stavební spořitelna sama nemohla rozhodnout o vrácení státní podpory, ministerstvo určilo, na kterou smlouvu bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve všech 226 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi,

- v 225 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelny v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 962.066 Kč.
- v 1 případě byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 2.000 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá státní podpora za rok 2013 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčená stavební spořitelna státní podporu, která účastníkovi nepřislušela, vrátila na základě tohoto vyhodnocení ministerstvu. Další nedostatky v činnosti stavebních spořitelen nebyly po vyhodnocení zjištěny, takže ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.2 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům stanovených v § 12 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření.

Podle zákona o stavebním spoření má účastník právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb po splnění podmínek tohoto zákona a podmínek stanovených stavební spořitelnou ve všeobecných obchodních podmínkách. Účastník má podle zákona o stavebním spoření také v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření nárok na výplatu státní podpory před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let, avšak jen pokud použije uspořeno částku, úvěrové prostředky a státní podporu na bytové potřeby.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 300 smluv rovnoměrně u všech stavebních spořitelen, u nichž doba spoření byla ukončena poskytnutím úvěru ze stavebního spoření v roce 2014. K 31.12.2015 byla ukončena kontrola u 1 stavební spořitelny; kontrola u 2 stavebních spořitelen byla ukončena počátkem roku 2016. U 2 stavebních spořitelen byla kontrola zahájena v listopadu 2015 – tyto kontroly nebyly dosud ukončeny a nejsou zahrnuty v dále uvedených výsledcích.

Na smlouvy, u nichž byla kontrola ukončena, byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření v celkové výši 1,6 mil. Kč, objem poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření činil 49 mil. Kč.

Kontrolovány byly úvěrové smlouvy a dokumenty doložené účastníky k poskytnutému úvěru (např. stavební povolení, kupní smlouvy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy o převodu členských práv a povinností, kolaudační rozhodnutí, daňové doklady, žádosti o čerpání úvěru,

oznámení o výši čerpaného úvěru apod.), které jsou nezbytné k doložení účelovosti, a dále doklady potvrzující výši poskytnutého úvěru a jeho čerpání.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve 177 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi,
- ve 177 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelny v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 1.522.133 Kč,
- ve 3 případech byla státní podpora, připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelny v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to výši 29.241 Kč. V těchto případech zároveň stavební spořitelny porušily povinnost kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

Příslušné stavební spořitelny státní podporu ve výši 29.241 Kč, která účastníkům nepříslušela, vzhledem ke lhůtě stanovené pro její vracení, dosud nevrátily.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení s dotčenými stavebními spořitelny ve věci porušení povinnosti kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.3 Poskytování státní podpory v případě účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření

V tomto případě byla provedena tzv. kontrola od stolu, kdy ministerstvo ke kontrole dodržování podmínek pro poskytování státní podpory využilo údaje, které jsou o účastnících vedeny v informačním systému stavebního spoření provozovaném ministerstvem, bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole. Po vyhodnocení shromážděných podkladů slouží výsledky kontroly jako podklady pro zahájení správního řízení se stavebními spořitelny.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům v souvislosti s § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, tj. zda v důsledku úmrtí účastníka nemohlo dojít k poskytnutí státní podpory účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření.

Podle § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, v případě úmrtí účastníka přecházejí práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření na pozůstalého manžela. Není-li pozůstalý manžel, jsou práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření předmětem dědění, jen dohodnou-li se dědicové v dohodě o vypořádání dědictví, že práva a povinnosti ze stavebního spoření převezme jeden z nich. Od 01.01.2014 platí nová právní úprava, kdy závazek ze smlouvy zaniká úmrtím účastníka a součástí pozůstalosti je pohledávka na výplatu uspořené částky a záloh státní podpory evidovaných na účtu účastníka

včetně záloh státní podpory za kalendářní rok, ve kterém účastník zemřel, podle uspořené částky ke dni úmrtí účastníka v tomto kalendářním roce.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 11.167 smluv u všech stavebních spořitelén, u nichž byla ministerstvu v roce 2012 a v roce 2013 podána stavebními spořitelénami informace o úmrtí účastníka a přechodu práv a povinností na jiného účastníka. Na kontrolované smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření ve výši 185,4 mil. Kč.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 967 případech z celkového počtu 11.167 mohlo dojít k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření, a to ve výši 1.604.001 Kč.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení byla zahájena v roce 2015 správní řízení se všemi stavebními spořitelénami, kdy teprve po vyhodnocení předložených podkladů ministerstvo na základě pravomocných rozhodnutí uloží stavebním spořitelénám povinnost vrátit část, případně celkovou částku státní podpory, v případě porušení podmínek stanovených zákonem o stavebním spoření. Zároveň bude ministerstvo v těchto správních řízeních zjišťovat, zda se stavební spořitelny nedopustily svou činností některého ze správních deliktů podle zákona o stavebním spoření. Tato správní řízení nebyla dosud ukončena.

2.2.4 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Kontrola byla provedena mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým byly v tomto případě dotazy stavebních spořitelén.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům stanovených v § 10 zákona o stavebním spoření a v některých případech i v kombinaci s § 8 zákona o stavebním spoření, kdy došlo k přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření při úmrtí účastníka.

V případech, kdy je státní podpora vyplacena na dvě nebo více smluv jednoho účastníka, tj. i v případech, kdy na účastníka přešla práva a povinnosti ze stavebního spoření v rámci smlouvy, která je pak pro účely vyhodnocení nároku na státní podporu posuzována jako vlastní smlouva účastníka, je na místě při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala při vyplacení, resp. vrácení státní podpory, v souladu s pravidly pro přiznání státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření a s doloženými dokumenty. V případě, že stavební spořitelna nemohla sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 94 smluv, tj. všechny dotčené smlouvy v rámci dotazů stavebních spořitelen, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 1,6 mil. Kč.

Při kontrole bylo na základě shromážděných podkladů a údajů z informačního systému stavebního spoření provozovaného ministerstvem vyhodnoceno, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2014 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla vyplacena totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelen a stavební spořitelna sama nemohla rozhodnout o vracení státní podpory, ministerstvo určilo, na kterou smlouvu bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve všech 94 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi,
- v 70 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelny v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 1.603.882 Kč,
- v 24 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelny v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 30.336 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2014 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory, které účastníkům nepřislušely, vrátili na základě tohoto vyhodnocení ve všech případech ministerstvu. Další nedostatky v činnosti stavebních spořitelen nebyly po vyhodnocení zjištěny, takže ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.5 Poskytování státní podpory v případech smluv o úvěru ze stavebního spoření, jimž předcházelo poskytnutí překlenovacího úvěru

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Kontrola byla provedena mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým bylo v tomto případě podání fyzické osoby.

Kontrola byla zaměřena zejména na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům stanovených v § 12 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření. Zároveň bylo kontrolováno, zda byla dodržena účelovost poskytovaného úvěru ze stavebního spoření, resp. překlenovacího úvěru, stanovená zákonem o stavebním spoření, a sice jeho použití výhradně na financování bytových potřeb.

Podle zákona o stavebním spoření má účastník právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb po splnění podmínek tohoto zákona a podmínek

stanovených stavební spořitelnou ve všeobecných obchodních podmínkách. Účastník má podle zákona o stavebním spoření také v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření nárok na výplatu státní podpory před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let, avšak jen pokud použije uspořenou částku, úvěrové prostředky a státní podporu na bytové potřeby. Stavební spořitelna však může poskytnout účastníkovi překlenovací úvěr do výše cílové částky, který slouží k úhradě nákladů na řešení bytových potřeb i v případě, kdy účastník nemá ještě nárok na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření.

Ke kontrole bylo vybráno 30 smluv, u nichž byla smlouva o překlenovacím úvěru a úvěru ze stavebního spoření ke smlouvě o stavebním spoření, popř. smlouva o překlenovacím úvěru ke smlouvě o stavebním spoření, uzavřena v letech 2014 a 2015, přičemž poskytnuté úvěry byly použity na splacení úvěru, nebo zápůjčky použitých na financování bytových potřeb.

Na kontrolované smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření v celkové výši 5.842 Kč, objem poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření, resp. překlenovacích úvěrů, činil 14 mil. Kč.

Kontrolovány byly úvěrové smlouvy a dokumenty doložené účastníky k poskytnutému úvěru (např. stavební povolení, kupní smlouvy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy o převodu členských práv a povinností, kolaudační rozhodnutí, daňové doklady, žádosti o čerpání úvěru, oznámení o výši čerpaného úvěru apod.), které jsou nezbytné k doložení účelovosti, a dále doklady potvrzující výši poskytnutého úvěru a jeho čerpání.

Tato kontrola nebyla k 31.12.2015 dosud ukončena.

2.2.6 Shrnutí

V roce 2015 provedlo ministerstvo kontroly u všech stavebních spořitelen. Bylo zkontrolováno celkem 11.697 smluv, na které byla vyplacena státní podpora v celkové výši 189.591.020 Kč.

Na základě kontrol provedených podle zákona o kontrole (body 2.2.1, 2.2.2, 2.2.4 a 2.2.5) byla dosud stavebními spořitelkami vrácena státní podpora ve 25 případech v celkové výši 32.336 Kč. Ministerstvo očekává, že po ukončení správních řízení, zahájených v souvislosti s kontrolou od stolu (bod 2.2.3), dosáhne státní podpora vrácená v přímé souvislosti s kontrolami provedenými v roce 2015 celkové výše cca 1,6 mil. Kč (0,8 % z částky kontrolované státní podpory).

Nedostatky byly zjištěny v 995 případech (8,5 % z kontrolovaných případů). Z toho ve 25 případech byla státní podpora ve výši 32.336 Kč vyplacena stavebními spořitelkami v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření na dvě nebo více smluv jednoho účastníka u různých stavebních spořitelen, kdy na základě neúplných či rozporných údajů o účastníkovi stavební spořitelny nemohly samy rozhodnout o vrácení státní podpory a o vrácení rozhoduje ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků. Ve 3 případech byla státní podpora ve výši 29.241 Kč, připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelkami v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, když uspořená částka, peněžní prostředky z úvěru ze stavebního

spoření a státní podpora nebyly použity v celé výši na bytové potřeby. V 967 případech byla zahájena správní řízení – viz dále.

2.2.6.1 Postihy za zjištěné nedostatky

Pokud ministerstvo při kontrole zjistí, že stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat podmínky pro přiznání státní podpory účastníkům a v důsledku toho dojde k neoprávněnému připsání státní podpory, je oprávněno podle § 16a ve spojení s § 16b zákona o stavebním spoření uložit stavební spořitelně pokutu do výše 20 mil. Kč. Při určení výměry pokuty se přihlédne k závažnosti protiprávního jednání, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž bylo spácháno.

Ve 3 případech (bod 2.2.2) bylo zjištěno, že stavební spořitelny porušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi, čímž se dopustily správního deliktu. Zahájení případného správního řízení ve věci uložení pokuty bude předmětem dalšího postupu.

V 967 případech byla v roce 2015 zahájena v souvislosti s výsledky kontroly od stolu (bod 2.2.3) správní řízení se všemi stavebními spořitelny ve věci zjištění, zda nedošlo k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření. Tato správní řízení nebyla k datu sepsání této zprávy dosud ukončena – v tabulce tedy nejsou uvedeny konkrétní údaje, které vyplynou až z pravomocných rozhodnutí.

Přehled výsledků kontrol je uveden v následující tabulce:

v Kč

Předmět kontroly	Duplicitní smlouvy	Úvěry ze stav. spoření	Přechod práv a povinností*	Nárok na státní podporu	Bytové potřeby*	Celkem
Část zprávy	2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	2.2.5	
Částka kontrolované státní podpory	964 066	1 551 374	185 435 520	1 634 218	5 842	189 591 020
Počet případů	226	180	11 167	94	30	11 697
Státní podpora vyplacená v souladu se zákonem	962 066	1 522 133	-	1 603 882	-	4 088 081
Počet případů	225	177	-	70	-	472
Státní podpora k vrácení	2 000	29 241	-	30 336	-	61 577
Počet případů	1	3	-	24	-	28
Vrácená státní podpora	2 000	0	-	30 336	-	32 336
Počet případů	1	0	-	24	-	25

* Správní řízení (bod 2.2.3) a kontrola (bod 2.2.5) nebyly dosud ukončeny.

3 Kontroly u penzijních společností

3.1 Subjekty kontrol

V roce 2015 působilo na finančním trhu v České republice celkem 8 penzijních společností oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti doplňkového penzijního spoření a penzijního připojištění:

Allianz penzijní společnost, a.s., IČ 25612603,
AXA penzijní společnost a.s., IČ 61859818,
Conseq penzijní společnost, a.s., IČ 27916430¹,
Česká spořitelna - penzijní společnost, a.s., IČ 61672033,
ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB, IČ 61859265,
NN Penzijní společnost, a.s., IČ 63078074²,
KB Penzijní společnost, a.s., IČ 61860018,
Penzijní společnost České pojišťovny, a.s., IČ 61858692.

Ministerstvo v roce 2015 penzijním společností poukázalo ze státního rozpočtu částky státního příspěvku ve prospěch účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v celkové výši 6,817 mld. Kč.

3.2 Výsledky kontrol

Kontroly zahájené ve sledovaném období byly zaměřeny na dodržování povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření, resp. zákonem o penzijním připojištění, v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, a to v případech:

- plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku;
- dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku;
- dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek.

Výběr kontrolovaných případů vycházel z podkladů, které má ministerstvo k dispozici z informačního systému doplňkového penzijního spoření. Výběr byl zaměřen na případy, ve kterých informační systém na základě údajů předaných penzijními společnostmi ministerstvu indikoval možné pochybení penzijní společnosti zejména při vrácení státního příspěvku, nebo problémy s poskytováním státního příspěvku např. v souvislosti s plněním podmínek být účastníkem penzijního připojištění.

¹ Na základě projektu fúze sloučením vyhotoveného dne 18. září 2014 došlo s rozhodným dnem 1. leden 2015 ke sloučení společnosti Conseq penzijní společnost, a.s., se sídlem Praha 1 – Rybná 682/14, IČ 29145813, jako zanikající společnosti, a společnosti Conseq důchodová penzijní společnost, a.s., se sídlem Praha 1 – Rybná 682/14, IČ 27916430, jako společnosti nástupnické (změna obchodní firmy nástupnické společnosti byla provedena dnem 6. února 2015).

² Dne 23. března 2015 došlo ke změně obchodní firmy společnosti ING Penzijní společnost, a.s., na NN Penzijní společnost, a.s.

3.2.1 Plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy tento zákon připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole a umožňuje vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu.

Podle § 2 zákona o penzijním připojištění může být účastníkem penzijního připojištění fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky, nebo s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je účastna důchodového pojištění nebo je poživitelem důchodu z českého důchodového pojištění nebo je účastna veřejného zdravotního pojištění v České republice.

Podle § 2 zákona o doplňkovém penzijním spoření může být účastníkem doplňkového penzijního spoření fyzická osoba starší 18 let, přičemž nárok na státní příspěvek má účastník, který má trvalý pobyt na území České republiky nebo má bydliště na území členského státu Evropské unie, a je účasten českého důchodového pojištění nebo je poživitelem důchodu z tohoto důchodového pojištění nebo je účasten veřejného zdravotního pojištění v České republice.

Státní dozor byl zaměřen na plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku u smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, u kterých bylo na základě údajů získaných při prověřování nároku na poskytování státního příspěvku v příslušných evidencích a registrech zjištěno, že účastníci penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v některých kalendářních měsících nesplňují podmínky tohoto nároku, a to zejména v souvislosti s úmrtím účastníka nebo se zánikem účasti na veřejném zdravotním pojištění.

Ke státnímu dozoru bylo vybráno celkem 462 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření u všech penzijních společností, u kterých ministerstvo na základě údajů z příslušných evidencí a registrů prověřovalo, zda účastníci penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření splňují podmínky nároku na státní příspěvek v jednotlivých měsících a zda jim státní příspěvek náleží v poskytnuté výši. Celkový objem neoprávněně poskytnutých státních příspěvků v dozorovaných případech činil 302 tis. Kč. Smlouvy o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření byly prověřovány podle údajů ze žádostí o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku podaných penzijními společnostmi k 31.07.2014 a následně v průběhu roku 2014 a 2015.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo ke dni 31.12.2015 zjištěno, že:

- v 384 případech vznikla penzijními společnostmi povinnost vrátit státní příspěvek v celkové výši 126.237 Kč, a to v případech, kdy byl státní příspěvek poukázán penzijní společnosti neoprávněně po úmrtí účastníka penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, nebo po zániku jeho účasti na veřejném zdravotním pojištění,

- v 78 případech nevznikla penzijním společnostem povinnost vrátit státní příspěvek v celkové výši 175.584 Kč, když penzijní společnosti doložily podklady prokazující nárok účastníka penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření na státní příspěvek.

Ve všech případech, kdy penzijním společnostem vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen ministerstvu.

Na základě závěrů vykonaného státního dozoru budou s penzijními společnostmi, u kterých bylo zjištěno porušení jejich povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, zahájeny kontroly podle zákona o kontrole.

3.2.2 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku podle zákona o penzijním připojištění, resp. podle zákona o doplňkovém penzijním spoření. Ve všech zkontrolovaných případech bylo zároveň prověřováno, zda penzijní společnosti nebyl státní příspěvek poukázán neoprávněně.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků penzijního připojištění, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně. Jestliže je penzijní společnost v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek, je povinna platit penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení, a to nejvýše do částky rovné částce státního příspěvku, ze které je počítáno.

3.2.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku (dokončení kontroly zahájené v roce 2014)

Ke kontrole bylo v roce 2014 vybráno 699 smluv o penzijním připojištění, u kterých ministerstvo na základě údajů ze žádostí penzijních společností o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vrácení státního příspěvku podaných v průběhu roku 2013 prověřovalo, zda penzijní společnosti vrátily státní příspěvky v zákonné lhůtě. Celkový objem poskytnutých státních příspěvků v kontrolovaných případech činil 5,2 mil. Kč.

Z kontrol zahájených v roce 2014 ve všech penzijních společnostech byly v průběhu roku 2015 ukončeny kontroly u 5 penzijních společností, u kterých bylo zkontrolováno 569 smluv o penzijním připojištění s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 4,5 mil. Kč. Tyto kontroly byly zahrnuty do dále uvedených výsledků.

Vzhledem k tomu, že část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů (např., když část státního příspěvku byla vrácena ve lhůtě a část po lhůtě), počet jednotlivých případů je v případě této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů z kontrol dokončených v roce 2015 bylo zjištěno, že:

- v 76 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi v zákonné lhůtě, a to ve výši 576.853 Kč,
- ve 482 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi po marném uplynutí zákonné lhůty, a to ve výši 3.879.550 Kč,
- ve 25 případech nebyly splněny podmínky nároku na státní příspěvek a penzijním společenstvem byl státní příspěvek ve výši 45.949 Kč poukázán neoprávněně.

Ve všech případech, kdy penzijním společenstvem vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen před zahájením kontroly ministerstvu.

Na základě závěrů kontrol bude penzijním společenstvem, které byly v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě, stanoveno ministerstvem penále ve výši 1 % z částky státního příspěvku za každý den prodlení.

3.2.2.2 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku (kontrola zahájená v roce 2015)

Ke kontrole bylo vybráno 1.329 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, u kterých ministerstvo na základě údajů ze žádostí penzijních společností o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vrácení státního příspěvku podaných v průběhu roku 2014 prověřovalo, zda penzijní společnosti vrátily státní příspěvky v zákonné lhůtě. Celkový objem poskytnutých státních příspěvků v kontrolovaných případech činil 10,8 mil. Kč.

Z kontrol zahájených v roce 2015 ve všech penzijních společnostech byly do konce roku 2015 ukončeny kontroly u 6 penzijních společností, u kterých bylo zkontrolováno 129 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření s objemem poskytnutých státních příspěvků 1,2 mil. Kč.

Vzhledem k tomu, že část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů (např., když část státního příspěvku byla vrácena ve lhůtě a část po lhůtě), počet jednotlivých případů je v případě této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů ze šesti již ukončených kontrol bylo zjištěno, že:

- ve 28 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi v zákonné lhůtě, a to ve výši 80.006 Kč,
- ve 111 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi po marném uplynutí zákonné lhůty, a to ve výši 1.144.996 Kč,

- v 17 případech nebyly splněny podmínky nároku na státní příspěvek a penzijním společností byl státní příspěvek ve výši 46.077 Kč poukázán neoprávněně.

Ve všech případech, kdy penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen před zahájením kontroly ministerstvu.

Na základě závěrů kontrol bude penzijním společností, které byly v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě, stanoveno ministerstvem penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení.

3.2.3 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy tento zákon připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole a umožňuje vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu.

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek v případech, kdy podle údajů evidovaných v informačním systému doplňkového penzijního spoření nebyly státní příspěvky použity ve prospěch účastníků penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá ze zákona o penzijním připojištění, resp. ze zákona o doplňkovém penzijním spoření, a měly být vráceny penzijní společností ministerstvu.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně.

Ke státnímu dozoru bylo vybráno celkem 900 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření u všech penzijních společností, u kterých ministerstvo na základě údajů penzijních společností ze žádostí o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku podaných k 30.11.2015 prověřuje, zda penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvky. Celkový objem poskytnutých státních příspěvků v kontrolovaných případech činil 3,5 mil. Kč. Velkou část tvoří případy, kdy podle údajů předaných ministerstvu do informačního systému doplňkového penzijního spoření penzijními společnostmi měl být uskutečněn převod prostředků účastníka penzijního připojištění, včetně státního příspěvku, do jiného penzijního připojištění.

Státní dozor nebyl k 31.12.2015 dosud ukončen; penzijní společnosti po jeho zahájení v závěru roku 2015 doposud vrátily státní příspěvek v 622 případech v celkové výši 1.313.780 Kč.

Na základě závěrů vykonaného státního dozoru budou s penzijními společnostmi, u kterých bylo zjištěno porušení jejich povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, zahájeny kontroly podle zákona o kontrole.

3.2.4 Shrnutí

V roce 2015 ministerstvo provedlo, resp. zahájilo, kontroly (včetně státního dozoru) u všech penzijních společností. Zkontrolováno bylo celkem 2.060 smluv o penzijním připojištění, resp. doplňkovém penzijním spoření, na které byl vyplacen státní příspěvek v celkové výši 9.460.075 Kč.

Na základě provedených kontrol byl vrácen státní příspěvek v 1.006 případech v celkové výši 1.440.017 Kč (15 % z částky kontrolovaného státního příspěvku).

Nedostatky byly zjištěny v 1.019 případech (49 % z kontrolovaných případů). Z toho ve 384 případech (bod 3.2.1) nebyly splněny podmínky nároku na státní příspěvek a účastníkům penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, byl státní příspěvek ve výši 126.237 Kč poskytnut v rozporu se zákonem o penzijním připojištění, resp. o doplňkovém penzijním spoření. V případech, kdy bylo kontrolováno dodržování lhůt pro vrácení státního příspěvku (bod 3.2.2), byl státní příspěvek v 593 případech vrácen penzijními společnostmi po zákonné lhůtě ve výši 5.024.546 Kč a ve 42 případech byl státní příspěvek ve výši 92.026 Kč poukázán penzijní společnosti neoprávněně.

3.2.4.1 Postihy za zjištěné nedostatky

Ministerstvo stanoví penzijní společnosti podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření ve správním řízení svým rozhodnutím penále ve výši 1 ‰ za každý den prodlení z neoprávněně poukázané částky státního příspěvku nebo z částek státního příspěvku, které nebyly penzijní společností použity ve prospěch účastníků penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, a nebyly v zákonném termínu vráceny ministerstvu. Penále lze stanovit nejvýše do částky státního příspěvku, ze které je počítáno, a zároveň pokud by vypočtená částka penále byla nižší než 500 Kč, ministerstvo penále nestanoví.

Pokud penzijní společnost poruší jiné povinnosti podléhající státnímu dozoru ministerstva a takové porušení naplní skutkovou podstatu správního deliktu, ministerstvo uloží penzijní společnosti podle § 160 zákona o doplňkovém penzijním spoření pokutu do 20 mil. Kč. Při určení výměry pokuty se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

V 593 případech (bod 3.2.2) bylo zjištěno, že penzijní společnosti vrátily státní příspěvek po zákonné lhůtě, a to ve výši 5.024.546 Kč. V této souvislosti ministerstvo na základě správních řízení zahájených v roce 2015 vydáním příkazu stanovilo ve 22 případech povinnost platit penále v celkové výši 46.153,48 Kč. Zahájení dalších správních řízení ve věci uložení penále za pozdní vrácení státního příspěvku, popř. uložení pokuty za správní delikt, kterého se penzijní společnosti mohly dopustit tím, že nevrátily státní příspěvek ve stanovených lhůtách, bude předmětem dalšího postupu.

Přehled výsledků kontrol je uveden v následující tabulce:

v Kč

Předmět kontroly	Nárok na státní příspěvek	Dodržování lhůt pro vrácení st. příspěvku	Vrácení státního příspěvku**	Celkem
Část zprávy	3.2.1	3.2.2	3.2.3	
Částka kontrolovaného státního příspěvku	301.821	5.681.405	3.476.849	9.460.075
Počet případů	462	698	900	2.060
St. příspěvek vyplacený v souladu se zákonem	175.584	5.589.379	-	5.764.963
Počet případů	78	656	-	734
Státní příspěvek k vrácení	126.237	0*	-	126.237
Počet případů	384	-	-	384
Vrácený státní příspěvek	126.237	-	1.313.780	1.440.017
Počet případů	384	-	622	1.006

* Ve všech případech, kdy penzijním společnostem vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek před zahájením kontroly vrácen ministerstvu.

** Státní dozor nebyl dosud ukončen

4 Správní řízení

Jak již bylo uvedeno výše v částech věnovaných postihům za zjištěné nedostatky, ministerstvo, pokud zjištěné nedostatky naplní skutkovou podstatu správního deliktu, uloží stavebním spořitelnám nebo penzijním společnostem pokutu, přičemž při určení její výměry přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

Pokud se nejedná o správní delikty, tak ministerstvo podle § 16 zákona o stavebním spoření v případě porušení podmínek stanovených tímto zákonem uloží stavební spořitelně vrátit část, případně celkovou částku vyplacené státní podpory, přičemž částku státní podpory uloženou k vrácení do státního rozpočtu vybírá a vymáhá ministerstvo.

Dále může ministerstvo podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření penzijní společnosti, která porušila tento zákon v souvislosti s poskytováním nebo vrácením státního příspěvku, uložit ve správním řízení opatření k nápravě zjištěného nedostatku odpovídající povaze porušení a jeho závažnosti. Ministerstvo je také oprávněno stanovit penzijní společnosti, jak již bylo uvedeno, ve správním řízení svým rozhodnutím penále a může také uložit penzijní společnosti pořádkovou pokutu do 5 mil. Kč za nesplnění povinností souvisejících s výkonem dozoru (např. za neposkytnutí potřebné součinnosti).

4.1 Správní řízení se stavebními spořitelnami

Ministerstvo v roce 2015 ukončilo správní řízení, která byla zahájena v roce 2014 ve věci možného porušení povinností stanovených zákonem o stavebním spoření, kterého se stavební spořitelna mohla dopustit tím, že v souvislosti s přechodem práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v důsledku úmrtí účastníka stavebního spoření připsala na účet účastníků stavebního spoření – nabyvatelů práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření, případně vyplatila účastníkům stavebního spoření – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření státní podporu za určité kalendářní roky v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem o stavebním spoření. Správní řízení byla zahájena ve věci státní podpory v celkové výši 1.411.387 Kč. Ministerstvo uložilo stavebním spořitelnám vrátit státní podporu v celkové výši 845.393 Kč.

Ministerstvo v roce 2015 v návaznosti na výsledek provedených „kontrol od stolu“ zahájilo se všemi stavebními spořitelnami správní řízení ve věci možného porušení povinností stanovených zákonem o stavebním spoření, kterého se stavební spořitelna mohla dopustit tím, že v souvislosti s přechodem práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v důsledku úmrtí účastníka stavebního spoření:

- a) připsala na účet účastníků stavebního spoření – nabyvatelů práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření, případně vyplatila účastníkům stavebního spoření – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření státní podporu za určité kalendářní roky v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem o stavebním spoření; správní řízení byla zahájena ve věci státní podpory v celkové výši 1.604.001 Kč,

- b) požádala o vyplacení zálohy státní podpory za určité kalendářní roky za účastníky stavebního spoření - nabyvatele práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření, kteří nesplňují podmínky nároku na připsání roční zálohy státní podpory stanovené zákonem o stavebním spoření.

V souvislosti s výsledky kontrol stavebních spořitelen provedených v roce 2015 podle zákona o kontrole budou po posouzení závažnosti správního deliktu případná správní řízení ve věci uložení pokut za správní delikty zahájena v 1. pololetí roku 2016.

4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi

V roce 2015 ministerstvo v návaznosti na kontroly, které byly provedeny u penzijních společností v roce 2014 a 2015, vydáním příkazů stanovilo penzijním společnostem v 95 případech povinnost platit penále v celkové výši 187.381,27 Kč.

V souvislosti s výsledky dalších kontrol penzijních společností ukončených v roce 2015 budou po posouzení závažnosti správního deliktu případná správní řízení ve věci uložení pokut za správní delikty zahájena v 1. pololetí roku 2016. Zároveň budou v 1. pololetí roku 2016 zahájena správní řízení ve věci penále za nedodržení zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku.

5 Závěr

Kontroly (včetně státního dozoru u penzijních společností) provedené v roce 2015 u stavebních spořitelů a penzijních společností byly ministerstvem v rámci jeho působnosti zaměřeny na dodržování povinností kontrolovaných osob v souvislosti s poskytováním státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, které stát na podporu těchto produktů ze státního rozpočtu poskytuje. Kontroly byly cíleně³ zaměřeny na oblasti s potenciálně nejvyšší možností vzniku rizika, že by státní podpora a státní příspěvky mohly být použity v rozporu s účelem stanoveným příslušnými zákony nebo byly kontrolovaným osobám vyplaceny neoprávněně a měly být vráceny ministerstvu. Tím je současně dosahováno i preventivního účinku kontrol, když kontrolované osoby na základě kontrolních závěrů přijímají konkrétní opatření k nápravě zjištěných nedostatků, což se následně projeví nejen v kontrolovaných případech, ale i v dalších obdobných případech přímo nesouvisejících s danou kontrolou.

Výsledky kontrol provedených v roce 2015 u stavebních spořitelů v případech, kdy byla státní podpora vyplacena stavebními spořitelny v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření na dvě nebo více smluv jednoho účastníka stavebního spoření, neprokázaly systematické pochybení u některé z kontrolovaných osob, které by vedlo k zásadnímu porušování povinností, které jsou jim stanoveny zákonem o stavebním spoření. Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol, tak jak je uvedeno výše, odhalilo zejména porušení povinností kontrolovanými osobami plynoucí převážně z faktu, že ne vždy mají kontrolované osoby dostatek informací, aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem (např. z důvodu neznalosti údajů podléhajících bankovnímu tajemství o dalších smlouvách o stavebním spoření účastníka stavebního spoření).

V případech, kdy byla státní podpora vyplácena v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření, bylo při kontrolách v několika případech zjištěno, že státní podpora připsaná na účet účastníka stavebního spoření do konce doby spoření, byla vyplacena stavebními spořitelny v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, když uspořené částka, peněžní prostředky z úvěru ze stavebního spoření a státní podpora nebyly použity v celé výši na bytové potřeby. V těchto případech zároveň stavební spořitelny porušily povinnost kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi stavebního spoření; v této souvislosti ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení s dotčenými stavebními spořitelny v této věci.

U penzijních společností výsledky kontrol neprokázaly systematické pochybení u některé z kontrolovaných osob, které by vedlo k zásadnímu porušování povinností, které jsou jim stanoveny příslušnými zákony. Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol, tak jak je uvedeno výše, odhalilo zejména porušení povinností kontrolovaných osob plynoucích převážně z jednotlivých chyb nebo opět z faktu, že ne vždy mají kontrolované osoby dostatek informací, aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem.

³ Ministerstvo využívá metody zpracování dat obsažených v informačních systémech stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření s cílem získat údaje a informace potřebné k provedení kontrol.

Relativně vysoké procento zjištěných nedostatků u penzijních společností bylo způsobeno cíleným výběrem kontrolovaných případů, ve kterých informační systém doplňkového penzijního spoření na základě údajů předaných penzijními společnostmi ministerstvu indikuje možné pochybení penzijních společností.

Výsledky provedených kontrol budou využity zejména pro zpracování návrhů potřebných legislativních změn, jako podklady pro provádění změn v informačních systémech stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření (např. prohloubení metod dalšího zpracování dat) a v neposlední řadě i ke změnám metodiky k výkonu kontrol u stavebních spořitelů a státního dozoru u penzijních společností s cílem zajišťovat co nejlepší správu státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření.